

В. В. Жеребний, студент групи ПЗП-20-1 (*ХНУРЕ, Харків*)

Л. І. Бадєєва, кан. іст. наук, доц. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

РОЗСТРІЛЯНЕ ВІДРОДЖЕННЯ: ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА СУСПІЛЬСТВО ТА ДЕРЖАВУ

На початку ХХ століття як ніколи гостро стояла проблема збереження української національності. Цей період характеризується відродженням вітчизняної літератури на території України, але, в протигагу активній діяльності письменників тих часів, мистецтво все частіше потрапляло під вплив радянської ідеології та цензури. Свобода волевиявлення українського народу залежала від внутрішніх політичних віань та обставин. І що потужніше фреймували літературу, то завзятішими ставали літературні твори. Творчість письменників початку ХХ століття значно позначилася на поширенні української літератури, тому питання впливу мистецтва того часу на суспільство та державу досі залишається актуальним. Метою роботи є дослідження ролі митців Розстріляного Відродження в розвитку української літератури та їх впливу на державу та суспільство.

Дослідження творчості письменників Розстріляного Відродження були здійснені такими вченими: Р. Мельніковом [1], О. Бажаном [4], колективом дослідників відділу довідково-бібліографічної та інформаційної роботи публічної бібліотека імені Лесі Українки [3]. Але, незважаючи на значний інтерес науковців до зазначеної проблеми, досі залишаються недостатньо відомими деякі аспекти впливу українських митців початку ХХ століття на суспільне життя та державу.

Слово та зброя в прямих своїх сеансах є ефективними механізмами влади, а влада напряду відображає рівень культури. В свою чергу культура формується межами влади, наче природний відбір, лише істинне цінне має силу.

Та не кожен інтелект може селекціонувати істинне важливе. Так формуються видатні розуми, що надають форму та осяжність явищам що відбуваються словами. Мова – потужний інструмент безмежного впливу на культуру, і нема нічого зрозумілішого за літературу. Інтелект, свідомість, освіта, емоції, умови – складові, що формували літературу Українського відродження.

Одними з флагманів надання слову форми та змісту з трансляцією всього того, що відбувалось у різних побутових сферах суспільства, і на що та як впливали внутрішня та зовнішня політика, з просуванням просвітницької ідеї незалежності, як країни та і окремої особистості 20-30-х років минулого століття були Микола Хвильовий, Валеріан Підмогильний, Микола Куліш.

Центральною для Хвильового – полеміста та публіциста – була проблема історичного буття України, української культури. Заперечуючи москвофільські тенденції частини тогочасних літераторів, Хвильовий проголошував орієнтацію

на Європу, на стилі та напрями європейського мистецтва. Цикли памфлетів [6] Хвильового «Камо грядеши?», «Думки проти течії», «Апологети писаризму», полемічний трактат «Україна чи Малоросія?» сконденсували в собі все багатоманіття думок та ідейно-естетичних шукань періоду літературної дискусії в Україні (1925–1928). Ці публіцистичні твори, а також його роман «Вальдшнепи» [5] (1927), викликали гостру реакцію вульгарно-соціологічної критики та партійних ортодоксів. Він був занадто прогресивним для затягнутої у побутовий соціалізм країни та територіальному соціуму, розмаху його творчості не було ні часу, ні місця, він панував своєю думкою поза часом, був попереду часу. Тотальне розуміння панування нав'язливої диктатури знищило його живий, передбачливий розум.

Ще одним футуристом та тим, хто був попереду часу, був Микола Куліш. Він бачив Україну вільною, такою, де можна було зростати творчо, та розповідати про життя таким, яке воно є: чесно, гуманно, без штучного ідеологічного пафосу. Та йому також було перекрито кисень радянськими обмеженнями, спрощеннями всього людського, що не підлягало спрощенню. Його сатиричне зображення реальності викликало обурення від суспільства, яке нехтувало інтелектуальним зростанням, таким що потребувало деталізації явищ.

Валеріан Підмогильний, сильний та наполегливий митець, якого також позбавлено можливості просувати новаторське та необхідне тому часові, сучасне усвідомлення тотальної подвійності, підміни фактів. Розуміння тотальної несправедливості письменником дуже чітко відображено в оповіданні «Комуніст» [2] та спроби просунути його в маси. Односторонність влади, заперечення Українського та відкрите засудження стали тими кулями які обірвали життя митця, але назавжди лишили безсмертний слід для майбутніх поколінь.

Отже, такі українські митці початку ХХ століття, як Микола Хвильовий, Валеріан Підмогильний та Микола Куліш зробили неоціненний внесок не тільки в українську літературу, але й в державність та розвиток національності українців. Їх твори широко цінуються і донині й досі не втрачають своєї актуальності.

Література

1. Мельників Р. Життя і смерть Миколи Хвильового. Від комуніста до комунара. / Р. Мельників // Історична правда. – 2013.
2. Підмогильний В. Комуніст. / ред. М.Тарнавский. – 1991. – 2–4 с.
3. Публічна бібліотека імені Лесі Українки: Відділ довідково-бібліографічної та інформаційної роботи : Микола Куліш - драматург світового масштабу. – 2012. – 2–11 с.
4. Бажан О. Розстріляне відродження // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – С.642
5. Хвильовий М. Я. (Романтика). Вальдшнепи: вибрані твори / М. Хвильовий. – К.: Знання, 2016. – 319 с.
6. Хвильовий М. Камо грядеши: памфлети / М. Хвильовий. – Книгоспілка, 1925. – 62 с.